

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут Психології

Кафедра Соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕХНІКИ РОЗВИТКУ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Техніки розвитку комунікативної компетентності
Освітня програма	«Психологія»
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2 / 4
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Денна ф.н.: Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год. Заочна ф.н.: Лекції – 8 год. Семінарські заняття – 12 год. Самостійна робота – 160 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/1223

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни: сприяти формуванню у студентів цілісного уявлення про психологічні закономірності міжособистісної комунікації та особливості професійної комунікативної діяльності психолога, ознайомити їх із техніками розвитку комунікативного потенціалу особистості та малої соціальної групи, розвиток їх комунікативної компетентності.

Основні цілі вивчення дисципліни: формування у студентів системи знань про психологічні особливості процесів комунікації, міжособистісної взаємодії та сприймання людьми один одного, а також розуміння особливостей професійної комунікативної діяльності психолога, ознайомлення із техніками ефективної комунікації, розвиток комунікативного потенціалу особистості та групи, здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Комунікативна компетентність як умова професіоналізму у психолога.	Розуміти суть і значення комунікативної компетентності в професійній діяльності психолога; розглянути складові комунікативної компетентності психолога, критерії комунікативної компетентності та чинники її формування.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу.

2	Комунікація в структурі процесу спілкування	Обґрунтувати роль та місце комунікації в структурі спілкування та системі міжособистісних відносин; розглянути аксіоми комунікації, визначати її функції, види та форми; розрізняти рівні спілкування.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест, розбір кейсів.
3	Психологічна характеристика суб'єктів комунікації.	Взаємодіяти, вступати в комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості. Розуміти роль спілкування для психічного розвитку людини, аналізувати конкретні потреби у спілкуванні, особливості розвитку комунікативного потенціалу й потреб у спілкуванні в процесі онтогенезу; розрізняти і визначати комунікативні характеристики особистості та групи; особливості масової комунікації.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест; кейси.
4	Вербальні засоби комунікації.	Охарактеризувати психологічну специфіку вербальних засобів комунікації, розрізняти різні види засобів комунікації; розуміти роль говоріння і слухання як компонентів вербальної комунікації; знати і застосовувати техніки активного слухання в професійній діяльності психолога.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест, виконання тренінгових вправ.
5	Невербальні засоби комунікації.	Розуміти психологічні особливості невербальних засобів комунікації, знати і розрізняти їх різновиди; знати особливості володіти навичками інтерпретації невербальної інформації; здатність аналізувати соціокультурні, вікові та гендерні аспекти використання вербальних і невербальних засобів комунікації.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест, презентація по інтерпретації невербальної комунікації, кейси.
6	Психологічні особливості міжособистісного сприймання в процесі комунікації	Обґрунтувати роль міжособистісного сприймання в процесі комунікації, розрізняти механізми міжособистісного сприймання, ефекти сприймання; аналізувати проблемні аспекти взаєморозуміння під час спілкування.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест, кейси. Контрольна робота за 1 змістовий модуль
7	Технологія публічного виступу.	Розглянути структуру та технологію публічного виступу, особливості підготовки до публічної комунікації, стилі самопрезентації та прийоми утримання уваги аудиторії. Розрізняти вербальні і невербальні маркери ставлення аудиторії до комунікатора.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, презентація кейсів (аналіз виступу).

8	Технологія бесіди та дискусії.	Розглянути особливості диспуту, дискусії, полеміки, суперечки як форм комунікації, встановити співвідношення понять; розрізнити види бесід, знати психологічні умови та чинники, що впливають на ефективність бесіди й дискусії, застосовувати різні види запитань, прийоми аргументації, визначити ефекти переконання, маніпулятивні прийоми в дискусії.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, навчальні групові дискусії, кейси, тренінгові вправи.
9	Психологічні особливості ділової комунікації	Розуміти психологічні особливості ділової комунікації, розрізнити її різновиди, визначити основні проблеми ділової комунікації в організації. Розглянути напрями і технології оптимізації ділової комунікації.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, кейси.
10	Труднощі комунікації та їх корекція	Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих соціальних групах. Розрізнити маркери утрудненої комунікації, визначити причини труднощів у спілкуванні, особливості виникнення і подолання комунікативні бар'єрів.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, виконати самоаналіз по труднощам комунікації, групова бесіда.
11	Технології розвитку комунікативного потенціалу особистості	Розглянути методи психологічної діагностики комунікативного потенціалу особистості і групи, технології розвитку комунікативних характеристик, розробляти програму подолання комунікативних труднощів і розвитку комунікативного потенціалу особистості.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, виконати контрольну роботу № 2, підготувати презентацію розробленої програми розвитку комунікативного потенціалу.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарське заняття	20
Тестування	30
Контрольна робота	20
Самостійна робота	30
Індивідуальне завдання	
Залік/ Максимальна кількість балів	100

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота).

Підсумковий контроль - залік. Залік виставляється на останньому семінарському занятті як підсумок виконання всіх визначених робочою програмою завдань. Мінімальна кількість балів – 50. Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання тестів: за кожен правильну відповідь нараховується 0,5 бала.

Перед написанням письмової (контрольної) роботи у форматі тестів студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу (програмові вимоги) та посилання на навчально-методичну та наукову літературу для самостійної підготовки.

Поточне оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою, критерії відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю.

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів з дисципліни закладено такі критерії:

- 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;
- 2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати, диференціювати, систематизувати;
- 3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці;
- 4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Критерії оцінки презентацій до теми 5:

9-10 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі, чітко й повністю охарактеризовано невербальні засоби комунікації, розкрито зв'язки між ними, особливості їх інтерпретації, наведено приклади їх застосування в комунікативному процесі. Вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії.

7-8 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі, вірно охарактеризовано невербальні засоби комунікації, розкрито зв'язки між ними, подано приклади їх застосування під час спілкування, однак наявні певні неточності, незначні помилки у висвітленні проблеми. Вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії.

5-6 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, допущено суттєві помилки, зокрема, подані неповні характеристики окремих груп засобів комунікації, нечітко визначено особливості їх інтерпретації. Завдання здане, не презентоване в аудиторії.

3-4 бали (незадовільно) – завдання виконане частково, наявні істотні помилки у його виконанні, недостатньо охарактеризовано засоби комунікації й зв'язки між ними, не подано типові приклади їх застосування. Завдання невчасно здане й не презентоване в аудиторії.

1-2 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано або здане невчасно, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання. Робота не була представлена студентській аудиторії.

0 балів – завдання відсутнє.

Критерії оцінки аналізу публічного виступу:

9-10 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі: вірно визначено вид і мету комунікативного процесу (публічного виступу, /бесіди/дискусії), структурні складові повідомлення, охарактеризовано вербальні і невербальні засоби комунікації, зв'язки між ними, розкрито особливості самопрезентації оратора, види впливу й засоби, які використовують під час виступу, визначено прийоми, які використовуються для ефективного впливу на аудиторію. Вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії.

7-8 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі: визначено структурні складові повідомлення, охарактеризовано вербальні і невербальні засоби комунікації, зв'язки між ними, розкрито особливості самопрезентації оратора, види впливу й засоби, які використовують під час виступу, визначено прийоми, які використовуються для ефективного впливу на аудиторію. Вчасно здане завдання й презентоване в аудиторії. Проте допущені певні неточності, незначні помилки у розкритті окремих питань.

5-6 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, допущено суттєві помилки, зокрема, не чітко визначено вид і/або мету публічного виступу, прослідковуються істотні помилки у зазначенні компонентів повідомлення, недостатньо охарактеризовано засоби комунікації й зв'язки між ними, не розкрито або недостатньо висвітлено види впливу й засоби, які використовують учасники комунікації, не визначено або помилково розкрито прийоми, які використовуються для ефективного впливу на аудиторію. Завдання здане, презентоване в аудиторії.

3-4 бали (незадовільно) – завдання виконане частково, наявні істотні помилки у його виконанні: не чітко встановлено або не встановлено вид і/або мету публічного виступу, прослідковуються істотні помилки у визначенні компонентів повідомлення, недостатньо охарактеризовано засоби комунікації й зв'язки між ними, не розкрито або недостатньо висвітлено види впливу й засоби, які використовують учасники комунікації, не визначено або помилково розкрито прийоми, які використовуються для ефективного впливу на аудиторію. Завдання невчасно здане й не презентоване в аудиторії.

1-2 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання. Робота здана не вчасно, не була представлена студентській аудиторії.

0 балів – завдання відсутнє.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			
Семінарські заняття				5							5		5	5					20
Самостійна робота							10			10							10		30
Тестування		5	5		5	5		5					5						30
Контрольна робота									10								10		20
Всього за тиждень		5	5	5	5	5	10	5	10	10	5	5	5	5	10	10			100
Залік																			100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> Вітюк Н.Р. Психологія професійної комунікації: навчально-методичний посібник для проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2009. 104 с. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту в таблицях і схемах: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 172 с. Джонсон Д. Соціальна психологія: Тренінг міжособистісного спілкування. К., 2003. Кайдалова Л.В., Пляка Л. Г. Психологія спілкування: Навчальний посібник. Х.: НФаУ, 2011. 132 с. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. К.: Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса: Фенікс, 2020. 79с. Основи соціальної психології: підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностаї, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін.; за ред. М. 	

М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.

8. Піз А. Мова рухів тіла. Розширене видання. КМ-Букс. 2015 р. 416 с.

9. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

10. Мілютіна К.Л. Теорія і практика психологічного тренінгу. К.: МАУП, 2004. 192 с.

11. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

12. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. К.: Міленіум, 2008.

Інтернет-ресурси:

1. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
2. Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>
3. Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>
4. Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>
5. Коноваленко Ю.М. Психологія спілкування. Навчальний посібник. URL: <https://stud.com.ua/58223/psihologiya>
6. Філоненко М.М. Психологія спілкування// http://pidruchniki.ws/00000000/psihologiya/psihologiya_spilkuvannya_-_filonenko_mm

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології факультету психології, К.505, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, https://ksp.pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	кандидат психологічних наук, доцент Вітюк Надія Романівна
Контактна інформація викладача	nadiia.vityuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Політика курсу «Техніки розвитку комунікативної компетентності» спрямована на створення активної співпраці та ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів: «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника». При виконанні завдань творчого рівня неприпустимі плагіат та списування.
Пропуски занять (відпрацювання)	Лекційні заняття, пропущені студентом, не відпрацьовуються, але обов'язковим є опрацювання лекційного матеріалу, що поданий в системі дистанційного навчання. Пропущені семінарські заняття відпрацьовуються наступним чином: студенти повинні відпрацювати невиконаний обсяг робіт (написати контрольну роботу, тематичний тест, виконати завдання для самостійної роботи тощо) протягом 2 тижнів після пропущеного заняття. Самостійні роботи повинні бути здані не пізніше ніж за 1 тиждень до КСР. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують

	всі завдання згідно вимог у встановлені терміни.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Студенти повинні виконати усі завдання, які зазначені у програмі (силабусі) своєчасно. Ті студенти, які не виконали завдання для самостійної роботи вчасно без поважних на те причин (що засвідчується документально), повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на 20 %. Однак якщо відсутність була без поважних причин, студент втрачає можливість отримати бали за усні відповіді. Якщо студент набирає за всі види робіт (за залік) менше 50 балів і при невдалих подальших перездачах заліку за талонами 2 і 3, то йому буде запропоноване повторне вивчення курсу.
Невідповідна поведінка під час заняття	Не допускається. Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету.
Додаткові бали	Надаються за наукову та громадську активність студентів (3 бали).
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf). Рекомендовані платформи: Prometheus , EdEra, Coursera

Викладач _____ Вітюк Н.Р.